

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel./Fax (0-32) 255-26-47, Tel./Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 20.11.2003r.

RKT-61-s-95/03/SG

DECYZJA Nr RKT-54/2003

I. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku Ochrony Środowiska S.A., Al. Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, polegające na naruszeniu art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn zm.) w związku z art. 14 tej ustawy, w ten sposób że w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” Bank Ochrony Środowiska S.A. w niepełny sposób informuje o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, tj. nie zamieszczono informacji o okresie wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności przewidzianych w art. 14 tej ustawy i **nakazuje się** zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku Ochrony Środowiska S.A., Al. Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, polegające na naruszeniu art. 4 ust.2 pkt. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn zm.) w związku z art. 8 tej ustawy, w ten sposób że w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” Bank Ochrony Środowiska S.A. przewiduje możliwość spłaty pożyczki przed terminem określonym w harmonogramie spłat, nie zamieszczono natomiast informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta i **nakazuje się** zaniechanie jej stosowania.

III. Na podstawie art. 23 c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej

ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Bankowi Ochrony Środowiska S.A., Al. Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu, polegające na zaniechaniu stosowania we wzorcach „umowy o pożyczkę gotówkową w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, a także we wzorcach „umowy kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” oraz w umowach niewykonanych w dacie uprawomocnienia się decyzji, wskazanych postanowień naruszających przepisy ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.).

IV. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 i art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

postanawia się zobowiązać Bank Ochrony Środowiska S.A., Al. Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, do poniesienia kosztów niniejszego postępowania w wysokości 23 zł (słownie złotych: dwadzieścia trzy).

Uzasadnienie

W dniu 21.08.2003r. wszczęte zostało z urzędu w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym) postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Bank Ochrony Środowiska S.A., Al. Jana Pawła II 12, 00-950 Warszawa, (zwany dalej Bankiem lub BOŚ S.A.) bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Postępowanie zostało wszczęte na skutek informacji uzyskanych w toku przeprowadzonego przez Organ Antymonopolowy postępowania wyjaśniającego (RKT-421-K-26/03/SG) w sprawie ustalenia czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowy interes konsumentów w zakresie przestrzegania przez ww. przedsiębiorcę ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 z późn. zm.). W toku ww. postępowania wyjaśniającego, w dniu 05.06.2003r. przeprowadzona została kontrola w Banku Ochrony Środowiska S.A. Oddział Katowice, ul. Warszawska 31 w Katowicach.

W wyniku analizy dokumentów zebranych w toku powyższych kontroli - faktycznie zawarte umowy o kredyt konsumencki (karty nr 4 do nr 8 *verte*, nr 9 do nr 13 *verte*, nr 14 do nr 17 *verte*) stwierdzono, iż w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych” (karty nr 4 do nr 8 *verte* i nr 14 do nr 17 *verte*), oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” (karty nr 9 do nr 13 *verte*) w zapisie umownym określającym skutki uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu brak jest informacji o okresie wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności przewidzianych w art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim.

Paragraf 15 ust.1 umowy pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych brzmi „*jeżeli warunki niniejszej umowy nie zostały dotrzymane przez*

Pożyczkobiorcę oraz z powodu pogorszenia się stanu majątkowego Pożyczkobiorcy Bank może wypowiedzieć niniejszą umowę z 30 – dniowym okresem wypowiedzenia w całości lub w części i po upływie tego okresu żądać spłaty kwoty udzielonego kredytu wraz z należnymi odsetkami oraz innymi należnościami przed terminem określonym w Umowie, z zastrzeżeniem ust. 2.” Ustęp drugi brzmi w przypadku zwłoki pożyczkobiorcy z zapłatą dwóch pełnych rat kapitałowo odsetkowych lub odsetkowych Bank może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu Pożyczkobiorcy do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania.”. analogiczny zapis zawarty jest w § 20 „umowy kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu”

Stwierdzono także, iż w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” brak jest informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta. Wedle § 19 umowy pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych oraz § 24 umowy kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu stanowią, że „Pożyczkobiorca może spłacić część lub całość kredytu przed terminem określonym w niniejszej Umowie.[...]” Tryb dokonywania wcześniejszej spłaty wedle ww. paragrafów określają właściwe regulaminy (Regulamin „Pożyczka gotówkowa w Banku Ochrony Środowiska S.A.” – karty nr 33 do nr 46, Regulamin Kredyt na zakup nowych/używanych środków transportu w Banku Ochrony Środowiska S.A.” – karty nr 47 do nr 63 oraz od nr 64 do nr 81) w rozdziale pod tytułem „spłata pożyczki i odsetek”.

W odpowiedzi na postanowienie o wszczęciu postępowania Bank poinformował (karta nr 19), że w zakresie terminu wypowiedzenia w razie zwłoki kredytobiorcy z zapłatą dwóch pełnych rat kredytu (§ 15 ust.1 umowy) okres wypowiedzenia jest taki sam jak dla okoliczności wskazanych w ust.1. Ustęp drugi zdaniem Banku odnosi się jedynie do sytuacji, w której pożyczkobiorca/kredytobiorca dopuszcza się zwłoki z zapłatą dwóch pełnych rat kapitałowo-odsetkowych lub odsetkowych nakazując Bankowi wezwać Kredytobiorcę do zapłaty w ciągu 7 dni od daty utrzymania wezwania. Zdaniem Banku, bez wątpienia okres 30 – dniowy wskazany w § 15 ust.1 ma swoje zastosowanie także do sytuacji opisane w ust. 2.

Odnośnie zarzutu dotyczącego pominięcia w umowach informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu BOŚ S.A. wyjaśnił, że odpowiednie regulacje dotyczące skutków przedterminowej spłaty kredytu umieszczone są w ww. regulaminach, a konsument na mocy zawieranej umowy oświadcza, że przed podpisaniem umowy otrzymał odpowiedni regulamin, zapoznał się z nim i uznaje jego wiążący charakter. Zdaniem Banku, zgodnie z art. 384 k.c. doręczony przy zawarciu umowy regulamin stanowi integralny element umowy i ma moc wiążącą w stosunku do stron danego kontraktu.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed godzącymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem (zakazanych przez przepisy innych ustaw) działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań, które będą uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się zwrotem „w

szczegółności”. Oznacza to, że wskazany katalog ma charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszyły przepisy innych ustaw. W przepisie art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma odwołania do konkretnych ustaw, z tego względu, że byłoby to sprzeczne z zasadami poprawnej legislacji, ale też niepotrzebnie ograniczało Organ Antymonopolowy w jego decyzjach w sprawach niedozwolonych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Normy materialnoprawne istotne z punktu widzenia wydania decyzji znajdują się w innych ustawach, poza ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów. Organ Antymonopolowy wydając decyzję, o jakiej mowa w art. 23 c ww. ustawy, musi zatem zastosować inne ustawy i na podstawie ich przepisów ocenić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Przesłankami zastosowania art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przedmiotowej sprawie jest wykazanie bezprawności działań przedsiębiorcy polegających na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

- bezprawne działanie przedsiębiorcy,
- działanie powyższe narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Pierwszy z zarzutów obejmował podejmowanie przez Bank bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” Bank Ochrony Środowiska S.A. w niepełny sposób informuje o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu, zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim tj. brak jest informacji o okresie wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności przewidzianych w art. 14 tej ustawy.

Warunki udzielania kredytów konsumenckich zostały uregulowane w ustawie z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z art. 2 ww. ustawy przez umowę kredytu konsumenckiego rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej „kredytodawcą” udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Artykuł 4 ust. 2 ww. ustawy precyzyjnie wskazuje obligatoryjną zawartość dokumentu umownego, przede wszystkim chroniąc prawo konsumenta do rzetelnej jasnej i pełnej informacji. Wobec powyższego dokument umowny musi być tak sformułowany, żeby konsument nie posiadał najmniejszych wątpliwości co do zakresu swoich uprawnień. Jednym z niezbędnych elementów dokumentu umownego jest także informacja o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu (art. 4 ust. 2 pkt 12). Art. 14 tejże ustawy precyzuje zaś uprawnione zachowanie kredytodawcy względem konsumenta w razie uchybienia przez konsumenta zasadom i terminowi spłaty kredytu stanowiąc, że jeżeli konsument nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat kredytu za co najmniej dwa okresy płatności, kredytodawca może wypowiedzieć umowę po uprzednim wezwaniu konsumenta, w trybie określonym w umowie kredytowej, do zapłaty zaległych rat lub ich części w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy, a termin wypowiedzenia umowy nie może być krótszy niż 30 dni.

W przedmiotowej sprawie Bank informację o terminie wypowiedzenia umieścił w zacytowanym § 15 umowy, którego ustęp 2 precyzuje zachowanie banku względem konsumenta w sytuacji, gdy zalega on ze spłatą dwóch rat kredytu. W ustępie pierwszym sprecyzowany jest okres wypowiedzenia umowy (30 dni) natomiast ustęp drugi takiej informacji już nie zawiera, stanowiąc swoiste uzupełnienie ustępu pierwszego - wskazuje na to sformułowanie „z zastrzeżeniem ust. 2”. Zdaniem Organu Antymonopolowego zakres do którego odsyła ustęp pierwszy może być różnie interpretowany. Z uwagi na względy ochrony konsumenta przyjąć należy najbardziej dla niego niekorzystną wykładnię tzn., że ww. odesłanie dokonywane jest w pełnym zakresie i ust. 2 nie zawiera w sobie informacji o terminie wypowiedzenia. Jakkolwiek zastosowanie innej wykładni może prowadzić do odmiennych wniosków to zauważyć należy, że konsument będąc słabszą stroną

stosunku zobowiązaniowego winien być objęty szczególną ochroną. Możliwa jest zatem sytuacja, że w konkretnym stanie faktycznym Bank przyjmie taką wykładnię, która będzie niekorzystna dla konsumenta, bądź też konsument, który samodzielnie będzie chciał ustalić zakres przysługujących mu uprawnień nie będzie w stanie dokonać jednoznacznej wykładni. Przez wzgląd na prawo konsumenta do informacji przyjąć należy, że w przypadku formułowania wzorców umów, a następnie konkretnych stosunków zobowiązaniowych, w myśl zasady *in dubio contra proferentem*, nie może być miejsca na swobodę interpretacyjną. W związku z powyższym spełniona zostaje przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy.

W myśl art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów. Wobec powyższego drugą przesłanką, której wykazanie jest niezbędne dla stwierdzenia, iż przedsiębiorca stosuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jest ustalenie, iż jego bezprawne działanie narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów znaczy dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w odniesieniu do konsumentów chroni ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Działaniami antykonsumenckimi są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerokiego kręgu uczestników rynku.

Zdaniem Organu Antymonopolowego zakwestionowane w przedmiotowej decyzji działanie Banku polegające na tym, że w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” nie zamieszczono informacji o okresie wypowiedzenia w przypadku zaistnienia okoliczności przewidzianych w art. 14 ustawy o kredycie konsumenckim - godzi w interes konsumentów, naruszając go, ponieważ konsumenci nie mogą korzystać z zagwarantowanego zapisami ustawy o kredycie konsumenckim prawa do informacji, a także zachwiana jest równowaga stron umowy założona przez ustawodawcę w ww. ustawie – to konsument, wbrew intencjom ustawodawcy, staje się słabszą stroną stosunku zobowiązaniowego. Do stwierdzenia stosowania przedmiotowej praktyki niezbędne jest wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów, dotyczy tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować tzn. aktualnych, a zwłaszcza potencjalnych klientów Banku, gdyż umowa której dotyczył zarzut była częścią oferty skierowanej do nieograniczonego kręgu odbiorców i każdy zainteresowany „umową pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz „umową kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” został lub mógł zostać dotknięty przedmiotową praktyką.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów dla odpowiedniej ochrony konsumentów. Spełniona została zatem druga przesłanka konieczna do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów - bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie I sentencji.

Przedmiotem drugiego z zarzutów uczyniono podejmowanie, bezprawnych działań noszących znamiona praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co może stanowić naruszenie art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w ten sposób, że w „umowie pożyczki gotówkowej w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, oraz w „umowie kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” Bank Ochrony Środowiska S.A. przewiduje możliwość spłaty pożyczki przed terminem określonym w harmonogramie spłat, brak jest natomiast informacji o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.

Jak wspomniano powyżej warunki, udzielania kredytów konsumenckich zostały uregulowane w ustawie o kredycie konsumenckim. Art. 4 ust. 2 pkt 10 ww. ustawy przewiduje, że informacja o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta powinna być zawarta w umowie. Z kolei art. 8 ust. 2 tejże ustawy przewiduje, że konsument, który spłaca kredyt przed terminem w przypadku kredytu oprocentowanego nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 Prawo bankowe (Dz. U. z 1997r. Nr 140, poz. 939 z późn zm.) bank w zakresie swojej działalności może wydawać ogólne warunki umów lub regulaminy określające m.in. rodzaje udzielanych kredytów oraz warunki umów kredytu i umów pożyczki (pkt 2). Zgodnie z ust. 2 ww. artykułu postanowienia ogólnych warunków umów oraz regulaminów, o których mowa w ust. 1, są dla stron wiążące, o ile strony w umowie nie ustalą odmiennie swych praw i obowiązków. Ustawa o kredycie konsumenckim, która stanowi *lex specialis* zarówno w stosunku do ustawy Prawo bankowe jak i do wzmiankowanego przez BOŚ S.A. Kodeksu cywilnego (art. 384 k.c. oraz 384¹ k.c.), ogranicza swobodę kredytodawcy w posługiwaniu się regulaminami, gdyż art. 4 bardzo szczegółowo określa zawartość dokumentu umownego precyzując informacje, które winny być konsumentowi dostarczone w momencie zawarcia umowy – nie jest zatem wystarczające wyłącznie dostarczenie regulaminu nawet jeżeli zawiera ww. informacje. Ustawodawca przesądził, że konsument pewne informacje (określone w art. 4 ust. 2 ustawy) winien otrzymać bezpośrednio w dokumencie umownym, tak aby ich poszukiwanie było ograniczone do niezbędnego minimum. Przyjęcie rozwiązania przeciwnego tj. takiego, w którym dane, o których mowa mogą być zawarte w regulaminie (lub regulaminach), przekreślało by sens ustawy o kredycie konsumenckim. Zgodnie z uzasadnieniem rządowym do projektu ustawy o kredycie konsumenckim „w art. 4 ust. 2 oraz art. 5 wyliczone zostały postanowienia umowne, które winny się znaleźć w dokumencie umowy” (projekt wraz z uzasadnieniem dostępny na stronach www.sejm.gov.pl). Należy wobec powyższego przyjąć, iż ww. artykuły ustawy o kredycie konsumenckim określają minimalną treść dokumentu umownego, i w zakresie umowy o kredyt konsumencki jako *lex specialis* w stosunku do ustawy Prawo bankowe oraz k.c. ograniczają możliwość posługiwania się regulaminami w zakresie materii regulowanej zapisami ustawy o kredycie konsumenckim.

W przedmiotowej sprawie informacja o skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta nie została zawarta w dokumencie umownym - spełniona została zatem przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy.

W tym miejscu należy powtórzyć także należy rozważania poczynione w uzasadnieniu pkt I niniejszej decyzji w zakresie tego czy praktyka narusza interesy konsumentów, gdyż podobnie jak naruszenie wskazane w pkt I niniejszej decyzji tak i to wskazane w pkt II odnosić się może do nieograniczonego kręgu odbiorców, ograniczając prawo konsumenta do rzetelnej i pełnej informacji. Przyjąć zatem należy, iż także w przypadku drugiego z rozpatrywanych zarzutów działanie BOŚ S.A. godząc w zbiorowe interesy konsumentów naruszyło je.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie II sentencji.

Zgodnie z art. 23 c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Organ Antymonopolowy w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu zaniechania jej stosowania.

W związku z powyższym, by usunąć trwające skutki naruszenia zbiorowych interesów konsumentów BOŚ S.A. powinien nie tylko wprowadzić zmiany we wzorcu „umowy o pożyczkę gotówkową w złotych, spłacanej w malejących ratach kapitałowo-odsetkowych”, a także we wzorcu „umowy kredytu na zakup środka transportu w złotych, spłacanego w malejących ratach kapitałowo – odsetkowych wraz z umowami prawnego zabezpieczenia kredytu” mające na celu dostosowanie wzorca umownego do wymogów wynikających z ustawy o kredycie konsumenckim i stosować zmienione wzorce umowne przy zawieraniu nowych umów ale także odpowiednio zmienić treść ww. umów już zawartych, które nie zostały jeszcze wykonane w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stąd należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Organ Antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez BOŚ S.A. praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I i II sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego, są wydatki w wysokości 23 zł związane z korespondencją pomiędzy Organem Antymonopolowym, a Bankiem. W związku z powyższym Organ Antymonopolowy postanowił obciążyć BOŚ S.A. kosztami postępowania 23 zł (słownie złotych: dwadzieścia trzy). Stąd należało orzec jak w punkcie IV sentencji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral